



**Ett måttfullt liv**

# Ett måttfullt liv

## INNEHÅLL

1. Inledning .....	3
2. Teser .....	7
3. Ett måttfullt liv .....	12
4. Måttfullhet ur en kristen synvinkel .....	16
5. Måttfullhet och pengar .....	20
6. Måttfullhet och skapelsen .....	24
7. Måttfullhet och vardagen .....	29
8. Kyrkans socialforum .....	33

ISBN 978-951-789-378-7

Utgiven på svenska av Kyrkostyrelsen/Kyrkans central för det svenska arbetet

Originaltitel: Kohtuullinen elämä (Kirkkopalvelut ry.)

Omslagsfoto: [www.istockphoto.com](http://www.istockphoto.com)

Illustrationer: Toni Brantberg

Ombrytning: Linnea Ekstrand

Tryckeri: Nykoprint 2012

## 1. Inledning

Kyrkans Socialforum är ett nätverk av opinionsbildare och sakkunniga som vill lyfta fram viktiga och aktuella teman i den samhällliga debatten. Nätverket strävar efter att utöva inflytande över kyrkan, politiken och hela samhället. Kyrkans Socialforum talar för de svagaste och de utslagna i samhället.

Temat för Kyrkans Socialforum 2010–2011 är ETT MÅTTFULLT LIV, vilket också är det kyrkliga diakoniarbetets och Gemensamt Ansvar-insamlingens tema dessa år. Forumet har granskat vardagen och världen ur måttfullhetens synvinkel. Hur kan vi som mår bättre som individer och samfund ge avkall på våra egna krav och vanor, och därmed bidra till att de som har det allra svårast kan uppnå en skälig levnadsstandard och livskvalitet?

I den kristna etiken är rättvisa och måttfullhet centrala begrepp, som har sina ursprung i Bibeln och läran. Kyrkan ska kraftigt framhålla måttfullhetens dygd. I Katekesen förklaras bönen Fader vår så här: ”Bönen Fader vår vill få oss att tänka på andra människors behov och att gå in för en måttfull livsstil. Vi som har fått uppleva Guds godhet är skyldiga att dela med oss av det som vi har och att se till att alla får en tillräcklig utkomst. Också i nödsituationer kan vi tro på Guds löfte att ständigt vårda sig om oss och om hela skapelsen.” (Katekesen 1999, 70) I Kyrkans Socialforum har vi lyft fram frågan om hur våra värderingar ser ut i dag och vilka av dem vi vill hålla fast vid i dagens samhälle. Vilken värdegrund ser vi i vår vardag, i våra val och det samhälleliga beslutsfattandet – och på vilket sätt? Att ta hänsyn till nästan och sätta sig in i hennes situation är vägen ut ur girighet och egoism.

Måttfullhetens dygd behövs i synnerhet i den rådande samhällssituationen, där inkomstskillnaderna har vuxit sig stora och de fattiga kommit på efterkälken i den ekonomiska utvecklingen, såväl nationellt som globalt sett. Även oron över miljöns tillstånd väcker bred debatt. Vi måste lära oss att en sökan efter måttfullhet kan tillföra livet nya nyanser och djup. Det är inte vägen till en grå och trist tillvaro. Lagom är inte detsamma som mediokert, eller undermåligt.

Vi har velat granska det måttfulla livet ansvarsfullt ur individens och samhällets synvinkel. Lagom betyder olika för olika människor. När man vill leva måttfullt är den väsentliga frågan vad man själv är redo att göra för det gemensamma bästa. Det finns många praktiska åtgärder man kan vidta för att förverkliga måttfullhetens principer. Därför vill vi rikta våra teser till oss själva, samfunden, det politiska beslutsfattandet och kyrkan.

Ordförande för Kyrkans Socialforum under perioden 2010–2011 är biskop Björn Vikström och forumets verksamhet styrs av ett arbetsutskott med representanter för forumets bakgrundsorganisationer: Yrkeshögskolan Diak (rektor Jorma Niemelä), Helsingfors Diakonissanstalt (direktor Antti Lemmetyinen), Kyrkans diakoni och samhällsansvar (chef Kalle Kuusimäki), Kyrktjänst (chef Ilkka Mattila) och insamlingen Gemensamt Ansvar (insamlingschef Tapio Pajunen, som är koordinator för forumet).

Detta ställningstagande är resultatet av arbetet i Kyrkans Socialforums arbetsverkstäder. Redaktionen består av forumets medlemmar Esa Iivonen, Ville Päivänsalo, Laura Riuttanen, Jaakko Tapaninen och Tapio Pajunen. En förteckning över medlemmarna i Kyrkans Socialforum finns i avsnitt 8.

## 2. Teser

I det här avsnittet har vi i ett antal teser sammanställt våra centrala tankar om vad som krävs för att börja leva ett måttfullt liv. I avsnitten 3-7 redogör vi närmare för bakgrunden till teserna och ger exempel på möjligheter att främja måttfullhet. Med teserna vill vi markera vilken typ av åtgärder och förutsättningar som kan leda till ett måttfullt liv. Teserna och de bakomliggande större linjerna kan styra vårt eget agerande och de beslut som fattas inom politiken, samhället och kyrkan.

### **A) Människan som individ**

- Ett uppriktigt och ömsesidigt ansvarstagande måste födas hos oss som individer. Omsorg kan inte utlokaliseras till något system. Var och en är ansvarig för sina medmänniskors välbefinnande. Det behövs goda exempel och goda, sporrande gärningar.
- Innerst inne är människan ingen konsument. Konsumtionen har fått ett alltför brett utrymme. Konsumtionsvolymen får inte vara måttet på välfärd.
- Individens ansvar innebär att vi tar ansvar för följderna av vår egen verksamhet; att kommande generationer inte ska behöva betala våra ekonomiska skulder eller miljöskulder.
- Vi måste vara medvetna om måttlöshetens eventuella följder för samhället och individen. För individen kan måttlöshet också leda

till beroende av makt, pengar, substanser eller processer.

- Tjänster som stöder och främjar människors strävan efter välbefinnande (t.ex. biblioteken) får inte slopas.



## **B) Människan som medlem av samhället**

- Vi måste se till att var och en har rätt till ett rimligt och bra liv. Att bekämpa missgynnande och utslagning är vår gemensamma uppgift.
- Den stora ojämlikheten – i fråga om såväl hälsa som ekonomi och social ställning – rubbar välfärdssamhället i grunden och dess sociala harmoni. Människor med olika utgångspunkter ska ges lika möjlighet att utnyttja sina förmågor för att främja välbefinnandet. Detta förutsätter också att man minskar på skillnaderna särskilt genom stöd till de sämre lottade. Brister i den offentliga ekonomin får inte vara en motivering till att människor lämnas åt sitt öde.
- Vi behöver en ekologiskt, socialt och kulturellt hållbar ekonomisk tillväxt, men framför allt inkomstöverföringar och skattepolitiska åtgärder som säkerställer att frukterna av tillväxten stärker det gemensamma bästa.
- Det ligger i allas och hela samhällets intresse att också de allra svagaste har en stark ställning i samhället. Måttfullhet förutsätter att den starka ger mer. Den som ger, han får!
- Människor får inte lämnas vind för våg utan samfund och service ska hjälpa alla att fortsätta vara aktiva.
- Det är viktigt att stödja människors förmågor och låta dem komma till användning. Alla har förmågor och färdigheter. Arbeta får människan att känna sitt värde – och var och en ska kunna uppleva en människovärdig morgondag.



### C) Människan som skapelsens odlare och bevarare

- Skapelsen sätter gränser för den materiella tillväxten.
- Konsumtionen måste göras måttfullare så att jordens begränsade naturresurser räcker till för alla.
- Det högsta priset för belastningen på natur och klimat betalas av de fattiga.
- Kreditvärderingsinstituten måste börja värdera miljörisiker som en del av företagsrisiken.

- Priserna på varor och tjänster ska inkludera alla kostnader – naturen och samhället ska inte behöva stå för kostnaderna för miljöförstöringen.
- Bruttonationalprodukten måste kompletteras med bättre mätare. Företagens bokslut ska inkludera sociala, kulturella och miljörelaterade element.



### 3. Ett måttfullt liv

Måttfullhet är ett av människans äldsta ideal. Allting har sitt mått, sin tid och plats. Måttfullheten är påtaglig i de stora världsreligionerna och de centrala filosofierna. I dessa uttrycks måttfullheten som en slags grundläggande mänsklig färdighet och visdom och samtidigt som en livgivande kraft i världen. Därför är det alarmerande att den nya tidens västerländska tänkande ofta uttryckligen präglas av att den kontinuerliga tillväxten, utvecklingen och dominansen utplånar tanken om måttfullhet.

Måttfullhet är inget yttre krav på människan eller någon mänsklig egenskap. Det är mänsklighet i sig, ett grundläggande element i människan, som vi är beroende av för att finnas till i världen. Måttfullhet bygger på att människan ser sig själv i relation till världen omkring sig, till hela skapelsen och sina artfränder.

Måttfullhet är att söka måttet någonstans mellan yterligheterna, men också att jämka samman olika aspekter och krav. Värderingar och fakta förenas. Saker och ting ställs på plats. Därför är måttfullhet inget diffust begrepp, utan i högsta grad exakt. Lagom är inte något trivialt eller intetsägande, inte grått, undermåligt, otillräckligt eller knappt.

Att definiera måttfullhet är ingen lätt uppgift. Det tvingar oss att granska våra egna liv, vår egen plats i världen. Endast genom personligt engagemang kan vi få kravet på ett måttfullt liv att styra även det po-

litiska beslutsfattandet. Tanken om ett måttfullt liv är nära förknippad med tanken om ett idealsamhälle och rättvisa.

Måttfullhet utmanar kriterierna för rättvisa. Den rådande uppfattningen om rättvisa kan leda till problem mellan individer i fråga om tolkning och praktiska åtgärder. I det nordiska rättstänkandet har måttfullhet en stor betydelse. I Olaus Petris domarregler från 1500-talet framhävs att lagarna ska vara rimliga och rättvisa. ”Då lagen bliver skadlig, så är det icke mera lag, utan olag, och bör avläggas. Det rätt och skäl icke är, det kan icke heller vara lag: för de skäl som lagen haver med sig, gillas hon.”

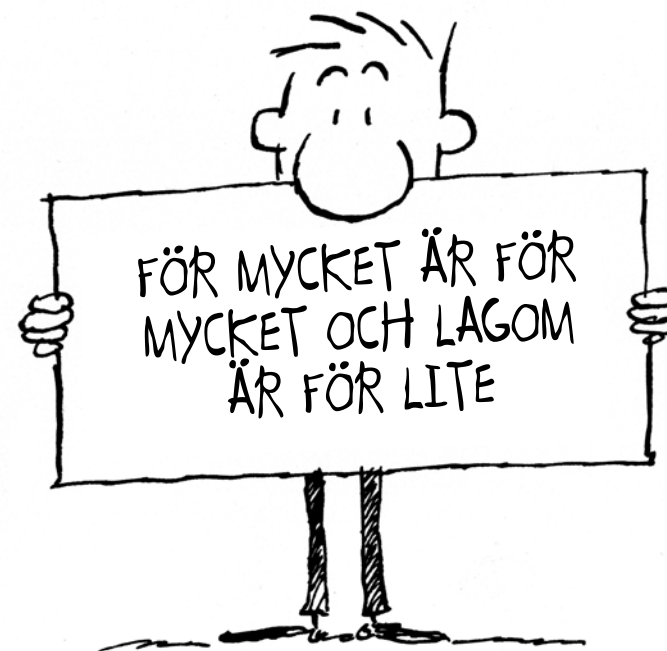
Måttfullhet innebär såväl aktivt agerande som vilja och attityd. Om människan har en uppriktig attityd, en genuin övertygelse, tar den sig uttryck i hennes liv och gärningar, om inte annars så i hennes omedvetna och oöverbärgda val. Människans liv och agerande är en helhet som inte kan splittas till en mängd enskilda åtgärder och gärningar. I vilken anda hon lever och handlar påverkar redan i sig verkligheten. Måttfullhet är en grundinställning, en livsstil, inte bara en enskild gärning. Tankar är inte detsamma som konkreta gärningar, men de kan inte heller helt särskiljas från andra gärningar. Tankar leder till någonting. Vi behöver både passiv och aktiv måttfullhet.

Enbart vilja leder inte alltid till handling. Många skulle vilja leva ett hållbart liv men klarar ändå inte av det i sina vardagliga val. Vi mår inte bra när vi på

så sätt bryter mot våra egna ideal. Vi behöver också lagstiftarnas hjälp för att de genom sina beslut ska göra det lättare för oss att skapa en hållbar livsstil. Vi behöver både käpp och morot.

För att trygga vår gemensamma välfärd behöver vi måttfulla attityder och val samt åtgärder som främjar ett måttfullt liv. Detta innebär i praktiken bl.a. att vi som är ”starka” i våra beslut och våra gärningar ska bära ett genuint ansvar för de sämre lottade, de äldre, barnen. Dem som inte har möjlighet att göra sin röst hörd i denna värld. Alla dem som inte kan uppnå ett rimligt liv utan samhällets hjälp.

Det största hindret för måttfullhet är människans egoism och girighet. Våra egna intressen och maximeringen av den personliga nyttan leder lätt till att ingenting känns tillräckligt. Aptiten växer medan man äter. På abstrakt nivå förstår vi att det kan bli för mycket, men våra val och gärningar visar att lagom inte räcker för oss.





## 4. Måttfullhet ur en kristen synvinkel

Människan är inte ämnad att söka egen vinning utan att värna om och tjäna den övriga skapelsen. Om detta talar den lag som vid skapelsen skrevs i människans hjärta och som uppmanar oss att behandla andra som vi själva vill bli behandlade. Skapelsen bildar alltså den utgivande kärlekens ordning, där var och en är skapad för att finnas till för andra. Måttfullhet är inte bara att tacka nej och begränsa livet, utan kan uppstå ur värderingar och drömmar, ur livets mening.

Kravet på ett måttfullt liv lyfts fram på många ställen i Bibeln när man fastställer förutsättningarna för ett gott och rättfärdigt liv, såväl i Nya som i Gamla testamentet. Bibelns läror, med början i skapelseberättelsen, visar hur man genom att värna om måttfullheten samtidigt värnar om livet. Gud gav människan i uppgift att odla och bevara jorden. Profeterna i Gamla testamentet efterlyste rättvisa och måttfullhet, omsorg om de sämre lottade och förkastade av egna, själviska strävanden. Ordspråksboken har gett måttfullheten ord:

*Två saker ber jag dig om,  
neka mig dem aldrig till min död:  
håll falskhet och lögn ifrån mig,  
och gör mig varken fattig eller rik.  
Ge mig bara mitt beskärda bröd,  
gör mig varken så mätt att jag förnekar dig*

*och säger: "Vem är Herren?"  
eller så utblottad att jag stjäl  
och kränker min Guds namn.*

Ordspråksboken 30:7-9

Nya testamentet lyfter ansvaret för nästan i fokus. Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall ni också göra för dem. (Matt. 7:12) Särskild uppmärksamhet fästs vid de människor och människogrupper som har det allra svårast. Bibelns modell för ett bra liv bygger på måttfullhet, på att dela med sig av det man har. Den lille pojakens väggkost, fem bröd och två fiskar, är ett förträffligt exempel på hur måttfullhet kan förverkligas och vad det leder till. Man får så det räcker för alla även om man bara har lite att dela med sig av.

Akta er för allt habegär. En människas liv beror inte av överflöd på ägodelar. (Luk. 12:15) I Bibeln uppmanas vi att inte samla på oss onödig materia. Andra människor och immateriella värden är viktigast. Min nåd är allt du behöver. (2 Kor. 12:9)

Den kristna gemenskapen jämförs i Bibeln med bl.a. Kristi kropp, där alla medlemmar har sina egna viktiga roller och platser. I mänskliga gemenskaper i allmänhet är varje medlem på samma sätt en viktig del av helheten. Var och en kan utifrån sina egna färdigheter och resurser vara med om att bygga upp det GEMENSAMMA bästa.

Enligt Nya testamentet rådde i urförsamlingarna ett måttfullhetsideal som vi i dagens kyrka och andra samfund kan lära oss av. Nu skall ert överflöd avhjälpas deras brist, för att en annan gång deras överflöd skall avhjälpas er brist. Så blir det jämvikt, som det står skrivet: Han med mycket fick inte för mycket, han med litet fick inte för litet. (2 Kor. 8:13-15).

Människan som skapad och återlöst av Gud är värdefull i sig själv. Människans värde är inte beroende av hennes härkomst, etniska bakgrund, olika egenskaper eller särdrag. Enligt Bibeln innebär måttfullhet också att respektera vars och ens människovärde villkorslöst.

Genom sitt exempel och sina läror framhävde Jesus minoriteternas värde och rätt till jämlikhet.



## 5. Måttfullhet och pengar

Måttfullhet handlar om människans plats i denna värld och om hur människan lever här. Numera är ekonomin det väsentliga begreppet i människans kultur. Ekonomi är uttryckligen en sådan verksamhet där människan fungerar i relation till den omgivande världen. Människans existens är en sökan efter den rätta vägen, måttfullheten. Måttfullhet behövs i dag i synnerhet inom de sektorer som allra kraftigast är bundna till ekonomin.

Ekonomin har fått en alltför dominerande ställning i relation till de andra livsområdena. Den har utvecklats till en sektor med alldeles egna lagar där den inte längre är en god dräng för människan och samhället, utan en husbonde. Den har rymt från sin plats som ett viktigt redskap och i stället blivit ett självändamål.

Det måttfulla livets synvinkel kan i vår tid mycket väl tillämpas på granskning av ekonomin och många andra aktuella diskussionsämnen. Vad betyder ett måttfullt liv för klimatförhandlingarna, planeringen av vård- och omsorgstjänster, skolornas klasstorlekar, regeringsförhandlingarna och diskussionerna om skattehöjningar och skattesänkningar eller för effekten av de växande kraven i arbetslivet och till exempel butikernas söndagsöppet? Det centrala argumentet i alla ovanstående exempel är – överraskande nog – ekonomin.

Enligt Bibeln är det fel att utnyttja en annan människas nöd. Orimligt ocker är ett exempel på hur man utnyttjar andras svårigheter. Vår lagstiftning ger än så länge möjlighet till detta. En arbetslös som behöver pengar för att betala en hyresgaranti, höga läkemedelskostnader eller andra nödvändiga, oväntade utgifter får inget banklån eftersom han eller hon saknar förvärvsinkomster. Ofta är den enda utvägen i sådana situationer att ta till s.k. snabb lån, där årsräntan kan stiga till över 2 000 procent.

Även om Finlands ekonomi för närvarande är knuten till många osäkerhetsfaktorer är Finland alltså ett tämligen välbärgat land, åtminstone nästan på toppen av sin materiella välfärd. Samtidigt har välfärdsskillnaderna och ojämlikheten ökat. Undersökningar visar att ekonomisk välfärd efter en viss gräns inte ger ett bättre liv. Sambandet mellan levnadsstandard och subjektivt välbefinnande är positivt, men välbefinnandet ökar inte efter att levnadsstandarden tillfredsställer de grundläggande behoven. Bruttonationalprodukten per invånare har i Finland tredubblats under de senaste 40 åren. Finländarna har ändå inte blivit nöjdare. Mest iögonenfallande är detta i undersökningar av barns och ungas välbefinnande. När man bedömer finländska barns och ungas välbefinnande med ekonomiska mått hamnar vi tämligen högt i statistiken. Men när man granskar det subjektiva välbefinnandet placerar vi oss avsevärt sämre. Vad har man för nytta av materiell välfärd, om inte välbefinnandet ökar?

Ekonomisk tillväxt är inte av ondo. Samhället behöver tillväxt för att vi ska kunna garantera en rimlig servicenivå. Men tillväxten får inte bli ett självändamål och den får inte ske på miljöns bekostnad. Den centrala frågan är därför vart frukterna av den ekonomiska tillväxten ska styras och hur de ska användas för det gemensamma bästa. Ökad ekonomisk ojämlikhet leder till utslagning. Den allt större polariseringen och den ständigt ökande barnfattigdomen måste stoppas. Utslagning av stora människogrupper är en risk för den offentliga ekonomin och samhällsfreden. Det behövs också "altruistisk egoism", så att de som har det bra förstår att de för sitt eget välbefinnandes skull måste förhindra de svagaste från att sjunka.

Även den iögonenfallande ojämlikheten i löner och arvoden upplevs som orimlig i dagens samhälle. De som utför produktivt arbete för en liten lön har rätt att ifrågasätta om alla höginkomsttagare verkligen har förtjänat sin förvärvsinkomst. Den stora ojämlikheten leder till en jämförelse, där låginkomsttagarna ges uppfattningen att deras insats är obetydlig. Förvärvsinkomst ska förtjänas.

I en ansvarsfull ekonomi kommer det också en tid för betalning. Vi måste övervinna vår egoism och själva bära ansvar för den statsskuld vi orsakat.





## 6. Skapelsen

Vårt liv och vårt välbefinnande bygger på naturen och dess olika funktioner. Vi behöver vatten, föda, bränsle och andra basnyttigheter från naturen. Naturen utgör dessutom en central del av vår andliga kultur: i den söker vi frid och stimulans, men också kunskap och idéer för uppfinningar. Naturens ekosystem har många reglerande uppgifter: till exempel producerar skogarna syre, binder koldioxid och förhindrar erosion och översvämningar.

Måttfullheten var en dygd redan under antiken, men i vår egen tid har den ibland kommit in på sidospår. Att vi vaknat till insikt om naturens och miljöns försämrade tillstånd har dock återinfört måttfullheten i debatten. Måttfullhet och ekologiskt tänkande är i dag mycket nära kopplade till varandra.

Det är missbruk då människan genom sina egna handlingar förhindrar skapelsen från att förverkliga sin livgivande och livsbevarande uppgift. Det är vad som händer då vissa delar av skapelsen, till exempel regnskogar eller vattendrag, förstörs: de görs småningom oförmögna att förverkliga sin livgivande uppgift.

Det ekologiska fotavtrycket illustrerar förbrukningen av naturresurser. Individens fotavtryck beräknas enligt hur mycket hans eller hennes konsumtion och avfall kräver av odlings- och betesmarker, skog, byggd mark, hav och mark reserverad för produktion av fossil energi. För beräkningen bedöms också människors matvanor, anlitande av trafikmedel och boende. Det genomsnittliga ekologiska fotavtrycket bland jordens invånare är 2,3 hektar. Skillnaderna mellan olika länder och kontinenter är dock stora. Finländarnas genomsnittliga ekologiska fotavtryck är 7,0 hektar. Om alla hade likadana konsumtionsvanor som vi skulle det behövas nästan fyra jordklot. Även om alla till exempel inte behöver värma sina hus lika mycket som vi återstår ännu mycket att göra för att minska vårt ekologiska fotavtryck.

Klimatförändringen, orsakad av människan, är ett allvarligt exempel på vår ohållbara och måttlösa livsstil. Klimatförändringen påverkar hela skapelsens välbefinnande i grunden och på ett oåterkalleligt sätt. Det allt varmare klimatet hotar livet både direkt och indirekt. Allra värst utsatta för dess konsekvenser är fattiga människor, länder och områden. Allt fler insjuknar, många mister sina hem, många dör. Ekosystemen rubbas och en stor mängd arter utplånas. Finlands natur genomgår stora förändringar när de nordiska arterna viker undan för nya arter från söder. Skadeinsekter och svampsjukdomar hotar jord- och skogsbruket. Allt detta beror i huvudsak på vår energislösande livsstil. Vi måste övergå till en mer hållbar energiproduktion och minska vår energiförbrukning. Klimatförändringen har ett högt pris.

Det har utfärdats en allmän rekommendation om att industriländerna bör minska sina utsläpp från nivån 1990 med 80 procent fram till år 2050. Då skulle uppvärmningen av jorden sannolikt stanna på högst två grader Celsius. Enligt världens klimatpanel IPCC kan målet på två grader uppnås om staterna samarbetar i stävandet av klimatförändringen, tekniken utvecklas snabbt, skillnaderna mellan tillväxtländerna och de utvecklade länderna jämnas ut, befolkningstillväxten dämpas snabbt och den ekonomiska utvecklingen fortsättningsvis är god, så att ekonomin fokuserar på tjänster och utveckling av informationssamhället i stället för på varuproduktion. Även en uppvärmning på endast två grader har allvarliga följder, men mänskligheten kan anpassa sig till dem på ett kontrollerat sätt – förutsatt att man utvecklar

ny teknik och det finns vilja. En rik nation som Finland kan tämligen väl förbereda sig även för en kraftigare uppvärmning, medan en global anpassning till redan tre graders uppvärmning skulle vara mycket svår att uppnå.

Den kraftigt ökande konsumtionen, såväl hos oss som i tillväxtländerna, är en central faktor i naturbelastningen. Marknaderna är ett sätt för Gud att ge sina goda gåvor till människorna. Konsumtion är inte av ondo och marknaderna är inte demoniska. Att köpa och konsumera kan vara självförverkligande, ge glädje och livsrikedom, kontakter till andra människor och kulturer. När verktyget, marknaderna, blir ett självändamål och konsumtionen livets mening har det negativa följer för både människan själv och den övriga skapelsen. Människan är inte först och främst en konsument. En strävan efter måttfullhet frigör människan från den onda konsumtionscirkeln. Med måttfullhet som ideal inser man att ett fullgott liv inte nödvändigtvis kräver något mer. Jag har ju allt jag behöver. Det största hotet mot konsumtionssamhället sägs vara att allt flera konstaterade: Jag har redan tillräckligt.

Den lutherska etiken förhåller sig positiv till sådan lagstiftning som hjälper människor att följa den gyllene regeln. Man kan också styra människor mot detta via beskattningen. Vad är det mest ohållbara i vår konsumtion, vad slösar mest icke-förnybara resurser, vad förstör naturen mest, vad påskyndar klimatförändringen och minskar den rika mångfalden i skapelsen?



Beskattningen bör styra människor till att konsumera på ett hållbart sätt. Priserna på varor och tjänster ska inkludera alla kostnader, och naturen och samhället ska inte behöva stå för kostnaderna för miljöförstörelsen. Vi måste bli medvetna om och lösa de problem och effekter som är förknippade med konsumtionsbeskattningen och som drabbar olika sociala grupper på olika sätt.

## 7. Måttfullhet och vardagen

Ett måttfullt liv innebär att man för det gemensamma bästa är beredd till kompromisser i levnadsstandarden, kompromisser mellan sina personliga materiella strävanden och andra människors liknande strävanden. Luther strävade efter en samhällelig rättvisa vars centrala element var ett måttfullt liv. Den gyllene regeln baserar sig på kravet på ömsesidighet. Delfaktorerna i den är gemenskap och samhörighet som livets grundläggande mening: ingen lever bara för sin egen skull. Det gemensamma, övergripande bästa kommer främst.

Den finländska vardagen återspeglar en ökad ekonomisk, hälsomässig och regional ojämlikhet. Ojämlikheten försvagar vår nationella konkurrenskraft och sporrar inte individen. Den har följder i flera generationer: utslagning, fattigdom, arbetslöshet och låg utbildningsnivå går i arv. Genom att övervinna vår girighet och egoism kan vi bidra till att skapa en sådan politik och ett sådant samhälle som ingriper i ojämlikhetens orsaker och verkan i tid. På attitydnivå förutsätter detta att man skapar ett klimat av gemensamt ansvar och delaktighet. Fattigdom berör individen och dennes samhälleliga ställning djupt. Till fattigdom anknyter en ekonomisk, mänsklig, politisk, social och sociokulturell dimension. Martin Luther ansåg att fattigdomen var en skam för staden och att den måste elimineras med hjälp av gemensamma medel. Gemensamt ansvar förutsätter att varje medborgare tar sitt ansvar och att det politiska beslutssystemet vidtar åtgärder som möjliggör

detta. Ansvar et omfattar en omsorg om dem som inte själva har resurser att ta ansvar.

Det behövs ett gränsöverskridande ansvarstagande. De politiska beslutsfattarna och de enskilda medborgarna måste vara redo att agera för att möjliggöra ett måttfullt liv. För enskilda medborgare innebär detta att även de som har det svårt tar ansvar för sig själva enligt sina egna resurser och att de som har det bra inser sina skyldigheter i byggandet av den gemensamma goda vardagen. Den offentliga servicen ska stödja möjliggörandet av ett måttfullt liv, men inte hämma individens egen aktivitet och ansvarsfullhet. Det är fråga om delaktighet, ömsesidigt delande och givande, precis som det står i bönen Fader vår: såsom ock vi...

Gemenskap förutsätter att vi slutar granska samhället med tudelningen ”vi och de andra”. Realiseringen av individens rättigheter får inte vara beroende av bakgrund, språk, hudfärg, sexuell inriktning, hemort, handikapp eller begränsningar. Människors olika utgångspunkter och olikhet är en realitet som inte kan elimineras. Olikhet föder oundvikligen ojämlikhet på något plan. Till exempel kan en person som bor i en liten kommun inte förvänta sig lika omfattande närservice inom hälso- och sjukvården som huvudstadens invånare. Fullkomlig jämlikhet är omöjligt. Det väsentliga är att den ojämlikhet som existerar eller håller på att uppstå ska kunna motiveras på ett öppet, mänskligt och samhällligt hållbart sätt.

En bra vardag innefattar att människan känner att hennes liv har en mening. Människan måste hitta en plats där hon känner sig viktig. Många finner mening i aktivitet, i arbetet. Vi måste underbygga våra tjänster och stödåtgärder så att även de partiellt arbetsföra får reella möjligheter till lönearbete. Definitionen av arbete får inte inskränkas till enbart lönearbete. Vi behöver funktioner med vilkas hjälp även personer med begränsade resurser kan uppleva att de har en viktig roll i byggandet av det gemensamma bästa.

Vårt samhälle klarar inte girighet och egoism hur länge som helst. Naturresursernas begränsningar, den globala befolkningsökningen och omfördelningen av de ekonomiska resurserna tvingar oss att granska vår gemensamma värld och tillvaro ur ett brett perspektiv. Vilka följder har mina val och mina gärningar för andra människor och samhället? Vem betalar för följderna på lång sikt? Vilken ekonomisk skuld och miljöskuld skjuter jag över på mina barn och barnbarn att betala?





## 8. Kyrkans socialforum

Kyrkans Socialforum är ett självständigt nätverk som samarbetar med beslutsfattare, experter och aktörer i olika branscher. För samordningen av verksamheten ansvarar följande kyrkliga organisationer och samfund: yrkeshögskolan Diakonia, Diakonia ry, Helsingfors Diakonissanstalt och Kyrktjänst/insamlingen Gemensamt ansvar. Syftet med forumet är att stärka dialogen mellan olika aktörer och dryfta de hållbara grunderna för ett människovärdigt liv samt att skapa förutsättningar för en trovärdig och ansvarsfull verksamhet som kan stärka det produktiva och det etiska i välfärdssamhället.

Kyrkans Socialforums webbplats:  
[www.kirkkopalvelut.fi/kirkon-sosiaalifoorumi](http://www.kirkkopalvelut.fi/kirkon-sosiaalifoorumi)



**EV.LUTH. KYRKAN I FINLAND** 